

Délelőtt a Rock Színházban

Egy-kettő, föl-le, nyíss-zárj, ugorj-hajlits... A Wesselényi utcai művelődési ház második emeletén pattogó ritmú rocktól és egyenesen lüktető dübörgéstől visszhangzik, a testről patakzó verejtékcseppek csomóká formálják a haját és foltossá színezik a trikókat. De nincs megállás, még van hátra 10 perc a délelőtti fejadagból, az önkéntesen kiszabott követelmény könyörtelen.

— Ha megparancsolnám Anikónak, hogy hagyja abba, akkor sem tenné. Persze kell a kondíció. Itt mindenki maga tudja, mennyi tréning kell ahhoz, hogy este ne legyen gond a színpadon. Kemény kenyér ez, táncolni, énekelni egyszerre, s van úgy, hogy az egész előadás alatt végig színpadon van a szereplő. De a megszállottsággal — amely olykor a siker alapfeltétele — nincs baj — mosolyog Miklós Tibor, a Rock Színház művészeti vezetője és gyengéden kiparancsol a tereméből.

— Az effajta munkához nem kellene tanúk, sőt joguk van az intimitásához, hogy még jobban elzárhatatlanok, és csak onmagukra figyelhessenek. Mi mindannyian megszállottak vagyunk, egy közös ügyért dolgozunk. S most, mikor divatos panaszkodni gazdasági körülményekkel, regresszióval magyarázni művészvilágunk pesszimista közérzetét, nálunk pont most vált egységessé a szemlélet. Ez jó. Missziót teljesítünk mi, amolyan szolgálatot, s célunk: ennek a műfajnak a teljes jogú elfogadottságát akarjuk. A hitünk ami nélkül ez nem megy, megvan. Persze kell a sikerélmény, a visszajelzés. Annak ellenére, hogy az épület kérdése még megoldatlan, az, hogy ebben az évadban folyamatosan jelen vagyunk országunk egyik legpatinásabb színházában, a Vigadószínházban, mutatja, hogy jó úton járunk. A Jézus Krisztus Szüjárunk a Jézus Krisztus Szüjárszárát egyértelműsítette számunkra a sikert. A szegedi Dóm tér, a Margitszigeti Szabadtéri Színpad után egy prózai színház közelében belül is nyilvánvalóvá vált: a nagyközönség elfogad és igényel minket. Ez jó. Nagyon jó...

Napjaink összekuszálódott értékdimenziójában megnyugtató érzés hallani e szavakat és látni a művészeti vezető felcsillanó tekintetét, ha a munkájáról beszél.

— Adománya az életnek, ha valaki a hobbiójának élhet főállásban is — folytatja Miklós Tibor. — Én nagyon szerencsés vagyok. Korán megfertőződtem a színházzal, a beattól és az alkotási kényszerrel. Egyetemista koromban — jogot végeztem — már forgatókönyvet írtam. Szám szerint hét darabot, a Gyermek, később az Operettszínház mutatta be, sőt Keremem a szél címmel könyvem is megjelent. Közben javában dült nemcsak a világban, hanem hazánkban is a beat-, zenekari áramlatok váltották egymást, s az angolt át kellett tiltetni magyarba. Szövegíró lettem, főleg a Generál együtteshez főződik ilyen irányú ténykedésem. 1972-ben összejöttem Várkonyi Mátyással, amely barátság az utáni végérvényesen meghatározta életemet. Nagyobb sikerélményt jelentett nekem a csapatmunka rockszínpadon, bármilyik önálló színdarabommal szemben. És 1979-re kidorított a koncepció, az önálló Rock Színház gondolata. Ez a része munkánkának már közös, mert, hiszen a sajtó, a tv, rádió rendszeresen közölték életállományainkat. Rövidem, 1980 nyarán bemutatott Evita bizonyította, kelünk! 1981-ben a Sztrárcsinálókka jelentkeztünk, ekkor még csak szezonálisan. És jött 1982. A KISZ egésze alatt megkaptuk ideiglenes működési engedélyünket, amely

Nagy Anikó

azután 1985-től a Minisztérium felügyeletére módosult. Most már „rendes” színház vagyunk, s úgy állunk a kérdéshez, hogy jelenlegi állapotunk átmeneti... Nyílik a „kínzóterem” ajtaja. Nagy Anikó, nyakában hatalmas törülközővel, leül mellénk.

— Picim, húzz megint, mert megfázol! — adja ki az utasítást Miklós Tibor, ezúttal férji minőségben. Anikó rám kacsint: — Itt is parancs, otthon is parancs, haj haj... — s miközben a nadrágszárral bajlódik, hatalmas vizes bosszúpizsit nyom férje homlokára.

— Azért nem halok bele az elnyomásba... Meg az az igazság, hogy amit főztem, egyszem is meg...

Értelenségemre magyarázatba kezd:

— 1978-as évadban a Kaposvári Színház tagja voltam, a Csárdás-királynőben Sylvia szerepét játszottam. Érdekes felállása volt ez egy drámai színész női ambíciókkal indulónak, bár hogy most végül is itt vagyok, no de nem ez a lényeg, csak egy kicsit elkalandoztam. Szóval az egyik előadásra jöttek Tibék, autóval. Örültem a lehetőségnek, hogy az előadás után pár órával hazajöhettek Pestre. Így hát lestopoltam. És ez lett belőle.

— Na azért csak ne kapkodd el! — vág közbe a férj.

— Ja, most jön a poén. A stoppos útnak az lett a vége, hogy Tibék meghallgattak... És azt mondták, hogy elképzelésüknek még nem felelek meg... Kiosztotk találni egy társukhoz és színtem leírtak. Csak hogy én azért is, darból, egy kicsit később, felkészültem visszajelkeztem.

— És akkor lesett az állunk. Mert megfordult a szerep! Nekünk kellett tölte tanulni. És a kezdeti munkakapcsolatból szerelem, majd 1983-ban házasság lett.

— És én végérvényesen megfertőződtem. Pedig Ádám Ottó színészostályában végeztem, Brejvín, Safranek, Gáti és sorolhat-jelentkeztem, ekkor még csak szezonálisan. És jött 1982. A KISZ egésze alatt megkaptuk ideiglenes működési engedélyünket, amely

padon, mindig énekelgettem, és közben álmodok színtem. Valami vonzott a dallal történő önkifejezéshez. Talán ezért is szerződtem Kaposvárra táncos színdarabokra, de vonzott a csábítás... Most, így utólag: ez már első lépések volt a zenés műfaj felé. És jött az a bizonyos autóstopp. S a karakter-szerepek lehérsége a Rock Színháznál. Néző anyja a Sztrárcsinálókban, Anita a West Side Storyban, Lilith a Krónikákban. Hairben már a főszerep Mária. És 1986. A nagy lehetőség: Sándor Magdolna a Jézus Krisztus Szüjárszárban. De itt van Minni szerepe a Café Rockban, s remélem, a sor nem áll meg... Bár... van bennem egy kis félsz, nem tagadom... Végül is múlnak az évek. És néha olyan tudathasadásos a helyzetem. Tulajdonképpen sehol sem vagyok. Prózai színésznőként nincs korhoz tökéletes a lehetőségem. A hogyan továbbra viszont a Rock Színházban belül nincs előttem példa. Persze ilyenkor Tibor vigasztal: hogy ez egy új műfaj, a rock-nemzedék velünk együtt halad a korral, s ez a biztosíték arra, hogy nem nőjük ki egymást. Sőt ez adja az újabbnál újabb lehetőségeket a műfaj keretén belül. Most táncos énekes vagyok, ez mindennapos készületi feladattal lát el. De prózai színész női vagyok, s ezt nem szabad elfelejtenem, semmilyen pályakorrekciómál. Most kezdődnek a Nyomorultak próbái. Victor Hugo színpadi adaptációjának rockosított formája csak megerősíti bennem a tragikát és a rocknékest. Örülök ennek a lehetőségnek. Tibor ír egy új darabot: „Csillag Nápoly egén” címmel. Itt is a dal és zene keveredik majd a prózával. Talán az én személyes konfliktusom is feloldódik majd... De váltunk témát. Éhes vagyok. Tibi, mit is eszünk?

— Ma leszot, még reggel meg-egyztünk.

Anikó felugrik:

— A parancs, az parancs! Hát lehet itt ellenvetés?

S a Rock Színház két oszlopos tagja egymást átölelve ebédelni indulnak.

B. M. A.

Simon Lajos:

MAGASSÁG

Ugye fiú, micsoda magas volt a házunk eszere!
Hát még gerince, nádasok bőbitája,
aztán a községháza,
templomtorony,
aztán a városháza, aztán a megyeháza,
aztán a híres dóm, templomunk testvérbátyja,
(ahol már kézcsoók járta),
az országháza, csillaggal, lobogóval,
s az embernevi csúson, fák fölött
az ágaskodó, szép szabadságasszony.
Ugye fiú, azt hittük: nincs tovább!

Hová bámultunk homlokra tett kézzel,
ugye fiú, onnan már visszanezel!

Vallomások a pásztoréletről

Jeles költőnk, Takáts Gyula 75. születésnapjára jelentette meg a Somogyi Megyei Múzeumok Igazgatósága a múlt évben a Somogyi pásztorvilág című kötetet. E szép alkalomból a költő ajándékozott meg bennünket, aki — tanárember lévén — a néprajztudományhoz is ért, hiszen olyan tanítómesterei voltak, mint Gőnczi Ferenc, tudós néprajzkutató és Tálasi István, e tudományág professzora.

A kötet minden adatát személyesen gyűjtötte össze Takáts Gyula. Hatvan-hetven éves pásztorokat keresett fel a somogyi Nagyberek, a Kaposi Vizmente, Belső-Somogy, a Zselic és Kászó vidékén. Elbeszélgetett velük. Három-négy emberöltő szakmai tapasztalatát, történetét mondták el az idős emberek, úgy, miként apuktól, nagypapuktól hallották, tanulták. Így mintegy másfél száz év pásztorélményét öszegezi a kötet. A szerző 1952–58 között járt az adatgyűjtésnél, s azóta fűlkájában őrizte értékes feljegyzéseit.

Nagyt fordult azóta az idő keze, mert hol van már az a világ, amikor Somogyban 7–8 ezer pásztor őrizte a nyáját, kondát, gyulát, ménest? A gazdálkodás rendje is megváltozott. Mindig megilletődve olvasom az idős emberek emlékezeit. Mögöttük az embert látom, aki, ha meg akart élni, talpon akart maradni, igen nagy tudással kellett rendelkeznie. Jórészt a gazdálkodáshoz kötődnek ezek az ismeretek, de fölértek azokkal, melyeket mások az iskolapadokban sajátítottak el. És több is volt mindez az iskolai ismeretknél, hiszen elméleti és gyakorlati tudásuk egyébként volt; mindez az adott korszak termelési,

gazdálkodási kultúráját jelentette. A jószág gondozásához, neveléséhez, gyógyításához egyaránt értettek, csakúgy, mint a pásztorzállások és egyéb építmények létesítéséhez. A várható időjárás a jószágok és a madarak viselkedéséről is meg tudták állapítani. Például, ha reggel korán a fekete rigó a fa legtetőjén énekel, aznap biztos eső, vagy vihar volt. Ha a gém sírva repült, az is esőt hozott, még aznap.

A pásztorok egymás közötti kapcsolatát régi szokások szabályozták: a maguk törvényei. „A pásztor mindenkitől független volt, senkit sem bántott, de senkitől sem félt” — vallotta az egyik adatgyűjtő. „A kanász a díszszerzést lopásnak nem tartotta... A lopás a kanásznak nem állt oldalához, hanem csak egyszerűen mesterségét folytatta, amikor mástól szerzett dísznőt” — ilyen rigóik is voltak.

Takáts Gyula könyvének nagy része a somogyi pásztoréletről szól, de emellett a Nagyberekben folytatott nádi pásztorokadás, halászás, madarászás fortélyait is bemutatja. A somogyi pásztorvilág egy 83 éves idős Kapoli Antal juhászról, a híres, Kosuth-díjas faragó népművészről beszéltetett el életútjáról, művészetéről.

A szerző a fejezetekhez készített szakszerű rajzaival szemléltessé teszi mindazt, amit egy-egy tárgykörben elmond.

A kötet a táj sokat megért pásztorainak életét, küszködéseit tárja elénk. Mindez történelmünknek olyan darabja, melyet sohasem kell átírni, másként értelmezni, mert megélt, hitese és a jövőben is tanulságos.

Körmöves Gyula

Zalaegerszezen állította ki terményből készített bábjait Szabó Gyulának Kaposvári alkotó. Képvonkón: „Házassodik a tüccök” című műve.

MTI Fotó — Czika László

